

महाराष्ट्र नगरपरिषदा, नगरपंचायती (विषय
समित्यांच्या सभापती पदाची निवडणूक),
नियम २००६.

महाराष्ट्र शासन
नगर विकास विभाग

शासन निर्णय क्रमांक : बीएनएम-५००५/४६/प्र.क्र. ७ (भाग-३) (क)/नवि ३२
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२. दिनांक : २२ डिसेंबर, २००६.

शासन निर्णय : सोबत जोडलेली मराठी व इंग्रजी अधिसूचना महाराष्ट्र शासन
असाधारण राजपत्र भाग १-अ मध्य उपविभाग यामध्ये दिनांक २२/१२/२००६ रोजी प्रसिद्ध
करण्यात यावी.

महाराष्ट्र शासनाचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(फ. ब. खान)
उपसचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

- १) मा. मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव
- २) मा. राज्यमंत्री (नवि) यांचे खाजगी सचिव
- ३) सर्व नगराध्यक्ष
- ४) प्रधान सचिव, राज्य निवडणुक आयोग, मुंबई
- ५) आयुक्त तथा संचालक, नगरपरिषद प्रशासन संचालनालय, वरली, मुंबई
- ६) सर्व विभागीय आयुक्त व प्रादेशिक संचालक, नगरपरिषद प्रशासन संचालनालय
- ७) सर्व जिल्हाधिकारी
- ८) सर्व मुख्याधिकारी
- ९) महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क संचालनालय, मंत्रालय, मुंबई (व्यापक
प्रसिद्धीसाठी)
- १०) प्रबंधक, मुंबई उच्च न्यायालयाची सर्व खंडपीठे
- ११) प्रबंधक, सर्व जिल्हा न्यायालये व राज्यातील इतर न्यायालये
- १२) संचालक, अखिल भारतीय स्थानिक स्वराज्य संस्था, सी. डी. बर्फीवाला मार्ग,
अंधेरी (प), मुंबई
- १३) प्रधान सचिव (१), नगर विकास विभाग, मंत्रालय यांचे स्विय सहाय्यक

- १४) प्रधान सचिव (२), नगर विकास विभाग, मंत्रालय यांचे स्विय सहाय्यक
- १५) व्यवस्थापक, शासकीय मुद्रणालय, मुंबई
त्यांना विनंती करण्यात येते की, शासन निर्णयाप्रमाणे अधिसूचना प्रसिद्ध करून तीच्या प्रती उपरोक्त सर्व संबंधितांना पाठवाव्यात आणि ८०० प्रती या विभागास पाठवाव्यात.
- १६) नगर विकास विभागातील सर्व सहसचिव/उपसचिव/अवर सचिव/कक्ष अधिकारी.
- १७) वेब कोऑर्डिनेटर (नवि-२९), नगर विकास विभाग, मंत्रालय
- १८) निवड नस्ती (नवि ३२), नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई.

अधिसूचना
नगर विकास विभाग
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२
दिनांक : २२ डिसेंबर, २००६

महाराष्ट्र
नगरपरिषदा, नगर
पंचायती व
औद्योगिक नगरी
अधिनियम, १९६५

क्रमांक बीएनएम-५००५/४६/प्र.क्र.७ (भाग-३)(क)/नवि-३२,

ज्याअर्थी राज्यातील नगरपरिषदा, नगरपंचायतींच्या सार्वत्रिक निवडणुका नुकत्याच पार पडल्या आहेत,

आणि ज्याअर्थी नगरपरिषदांच्या, विषय समित्यांवर सभापती पदासाठीच्या निवडणुका त्या पाठोपाठ घेतल्या जाणार आहेत आणि ज्याअर्थी सदर पदांसाठीच्या निवडणुकीचे विनियमन करणे इष्ट वाटत आहे;

आणि ज्याअर्थी, उपरोक्त प्रयोजनांकरिता नियम करण्यासाठी तात्काळ कार्यवाही करणे आणि त्या प्रयोजनार्थ त्या नियमांच्या पूर्व प्रसिध्दीची शर्थ काढून टाकणे जीमुळे आवश्यक वाटते अशी परिस्थिती अस्तित्वात असल्याबाबत महाराष्ट्र शासनाची खात्री पटली आहे.

महाराष्ट्र नगरपरिषदा, नगरपंचायती व औद्योगिक नगरी अधिनियम, १९६५ (महाराष्ट्र १९६५ चा महाराष्ट्र ४०) चे कलम ३२१, पोटकलम (१) आणि पोटकलम (२) च्या दुस-या परंतुका अन्वये प्रदान केलेल्या अधिकारांचा व त्याबाबतीत त्यास समर्थ करणा-या अधिकारांचा वापर करुन आणि सर्व विद्यमान नियम आदेश, किंवा अधिसूचना हे जेथवर उक्त नगरपरिषदांच्या विषय समित्यांवर सभापती पदासाठीच्या निवडणुका घेण्यासंबंधात लागू असतील तेथवर त्यांचे अधिक्रमण करुन महाराष्ट्र शासन पुढील नियम करीत आहे ते असे --

(१) संक्षिप्त नांव --

या नियमांना महाराष्ट्र नगरपरिषदा, नगरपंचायती (विषय समित्यांच्या सभापती पदाची निवडणूक), नियम २००६ असे म्हणावे.

(२) विषय समित्यांच्या सभापती पदाच्या निवडणुकीसाठी विशेष बैठक

(१) सार्वत्रिक निवडणुकांनंतर आणि जेव्हा जेव्हा विषय समित्यांच्या सभापतींचे पद रिक्त होईल तेव्हा असे पद भरण्यासाठी निवडणूक घेण्याकरिता नगरपरिषदेची विशेष बैठक होईल.

(२) पोटनियम १ मधील तरतुदीप्रमाणे जिल्हाधिकारी अशी बैठक आयोजित करण्याकरिता दिनांक निश्चित करील.

परंतु, अशा बैठकीची नोटीस किमान पूर्ण ३ दिवस आधी सर्व परिषद सदस्यांना देण्यात येईल.

(३) अशी बोलाविण्यात आलेली विशेष बैठक रद्द किंवा तहकूब करता येणार नाही.

(३) **नामनिर्देशनपत्र सादर करणे**

(१) उक्त पदासाठी निवडणूक लढविण्याची इच्छा असलेला कोणताही परिषद सदस्य, या नियमांसोबत जोडलेल्या नमुना १ मधील आपले नामनिर्देशन पत्र परिषदेच्या मुख्याधिका-याकडे नामनिर्देशनासाठी निश्चित केलेल्या तारखेस बैठकीच्या आधी दोन तासात परिषदेच्या मुख्याधिका-याकडे स्वतः जातीने सादर करील.

(२) प्रत्येक नामनिर्देशन पत्रात उमेदवाराने पूर्ण नाव नमूद केलेले असेल आणि त्यावर एक परिषद सदस्याने सूचक म्हणून व दुस-याने अनुमोदक म्हणून स्वाक्षरी केलेली असेल.

(३) कोणताही परिषद सदस्य एकापेक्षा अधिक उमेदवारांची नामनिर्देशनाने सूचित करणार नाही किंवा त्यास अनुमोदन देणार नाही.

परंतु असे की, विशेष समित्यांचे सभापती निवडणूकीकरीता सूचक किंवा अनुमोदक असणा-या नगर सेवकास सभापती पदासाठी निवडणूक लढविता येणार नाही.

(४) या नियमाप्रमाणे कोणत्याही उमेदवाराला एकापेक्षा अधिक नामनिर्देशनपत्रे सादर करण्यास प्रतिबंध केला जाणार नाही.

परंतु असे की, कोणत्याही उमेदवाराकडून किंवा त्यांच्या वतीने ४ पेक्षा अधिक नामनिर्देशनपत्रे सादर करण्यात येणार नाहीत.

(४) **पिठासीन प्राधिकारी**

जिल्हाधिकारी किंवा जिल्हाधिकारी नेमून देईल असा अधिकारी बैठकीच्या अध्यक्षस्थानी असेल.

परंतु असे की, जिल्हाधिकारी किंवा त्यांनी प्राधिकृत केलेल्या अधिका-यास मत देण्याचा अधिकार नसेल.

(५) **नामनिर्देशन पत्रांची छाननी करणे व उमेदवारी मागे घेणे**

(१) मुख्याधिकारी, त्यांच्याकडे प्राप्त झालेले सर्व नामनिर्देशने बैठकीच्या दिवशी, बैठक सुरु झाल्यानंतर, पिठासीन प्राधिका-याकडे सुपूर्द करील.

(२) पिठासीन प्राधिकारी, त्याला प्राप्त झालेल्या सर्व नामनिर्देशनाची छाननी करील आणि नियम ३ चे उल्लंघन करून स्वाक्षरी केलेली नामनिर्देशने फेटाळून

लावील. नंतर पिठासीन प्राधिकारी वैधपणे नामनिर्देशित केलेल्या सर्व उमेदवारांची नावे वाचून दाखवील.

(३) कोणत्याही उमेदवारास, पूर्ववर्ती पोट नियमान्वये यथोचितरित्या नामनिर्देशित केलेल्या परिषद सदस्यांची नावे वाचून दाखविल्यानंतर १५ मिनिटांच्या आत, त्याने सही केलेली लेखी नोटीस, पिठासीन प्राधिका-याकडे देवून त्याची उमेदवारी मागे घेता येईल.

(४) पोटनियम (३) अन्वये, आपली उमेदवारी मागे घेण्याची नोटीस देणा-या कोणत्याही व्यक्तीस, ती नोटीस रद्द करण्याची परवागनी नसेल.

(५) पिठासीन प्राधिकारी, आपली उमेदवारी मागे घेतलेल्या उमेदवारांची नावे परिषद सदस्यांना वाचून दाखवील.

(६) **निवडणूक प्रक्रिया व निवडणूक निकाल घोषित करणे**

(१) जर वैध नामनिर्देशनाची संख्या ही एकच असेल तर पीठासीन अधिकारी अशा उमेदवारांची निवड झाल्याचे घोषित करेल.

(२) जर भरावयाच्या जागेपेक्षा वैध नामनिर्देशित उमेदवारांची संख्या अधिक असेल, तर पीठासीन अधिकारी निवडणूक लढविणा-या उमेदवारांची नावे वर्णानुक्रमे लावतील.

(३) पीठासीन अधिकारी, निवडणूक लढविणा-या प्रत्येक उमेदवाराचे नांव वर्णानुक्रमे घोषित करील आणि हात वर करून दर्शविलेल्या मतांची नोंद घेईल. ज्यांनी ज्या उमेदवाराच्या बाजूने मत दिले असेल अशा परिषद सदस्यांची नावे कार्यवृत्तात नोंदविण्यात येतील.

(४) पीठासीन अधिकारी पुढील गोष्टींची खात्री करून घेईल --

(एक) मत देण्यास इच्छूक असलेल्या प्रत्येक परिषद सदस्याला आपले मत देण्यासाठी रास्त व वाजवी संधी देण्यात आली आहे आणि अशारितीने दिलेले मत, ते ज्याला दिले असतील त्या उमेदवाराच्या नावासमोर योग्यरितीने नोंदविण्यात आले आहे,

(दोन) ज्याचे मत एकदा नोंदविण्यात आले आहे अशा परिषद सदस्यास पुन्हा मत देण्याची किंवा आपले मत बदलण्याची मुभा असणार नाही.

(५) पीठासीन अधिकारी, ज्यांनी मतदान केलेले नाही अशा परिषद सदस्याच्या नावाचीही नोंद करील.

- (६) पीठासीन अधिकारी, ज्यांनी मतदान केले आहे किंवा मतदान केले नाही अशा परिषद सदस्यांच्या नावाची नोंद करील आणि निवडणूक लढविणा-या प्रत्येक उमेदवारास प्राप्त झालेल्या मतांची संख्या घोषित करील.
- (७) निवडणूक लढविणा-या प्रत्येक उमेदवाराला मतदानाद्वारे मिळालेल्या मतांची संख्या घोषित केल्यानंतर पीठासीन अधिकारी निकाल घोषित करण्याची कार्यवाही करील. तदनंतर उमेदवारांनी मिळविलेल्या मतांच्या संख्येनुसार चढत्याक्रमाने उमेदवारांची यादी तयार करील. जेवढ्या जागा भरावयाच्या आहेत त्यापेक्षा अधिक नाहीत एवढ्या जागांवर मताधिक्यानुसार उमेदवार निवडून आल्याचे घोषित करण्यांत येईल.
- (८) मते समसमान मिळाल्यास पीठासीन अधिकारी असे घोषित करील की, निवडणुकीचा निकाल चिड्ड्या टाकून सोडतीद्वारे ठरविण्यात येईल. उपस्थित आणि मत देण्यास हक्कदार असलेले परिषद सदस्य बहुसंख्येने ठरवतील अशा व्यक्तीकडून चिड्डी काढण्यात येईल.
- (९) ज्या उमेदवाराच्या नावाची चिड्डी निघेल तो उमेदवार उक्त पदावर वैध रितीने निवडून आला असल्याचे घोषित करण्यात येईल.
- (१०) मुक्त व निर्भयपणे निवडणुका पार पाडण्यासाठी पीठासीन अधिकारी कामकाजाची लेखी नोंद घेण्याबरोबर त्या कामकाजाचे व्हिडियो चित्रणाद्वारे देखील नोंद घेण्याची व्यवस्था करील.
- (११) निवडणुक प्रक्रिया पार पाडण्यासाठी आणि बैठकीच्या कामकाजाची नोंद घेण्यासाठी मुख्याधिकारी पीठासीन अधिका-यास सहाय्य करील.

नमुना -- एक
(नियम ३ (१) पहा)

----- नगरपरिषदेच्या -----

समिती सभापती पदासाठी निवडणूक

मी,याद्वारे-----

--यांना-----नगरपरिषदेच्या-----

----- समितीच्या सभापतीपदी निवडणुकीकरिता सभापती म्हणून
नामनिर्देशित करित आहे.

उमेदवाराचे पूर्ण नांव : -----

उमेदवाराचा टपालाचा संपूर्ण पत्ता :

उमेदवार हा नगरसेवक म्हणून :

जेथून निवडून आला त्या प्रभागाचे/
पॅनलचे नांव/ क्रमांक

सूचकांचे पूर्ण नांव : -----

(सूचकाची सही)

अनुमोदकाचे पूर्ण नांव : -----

(अनुमोदकाची सही)

दिनांक :

उमेदवाराचे प्रतिज्ञापत्र

मी, याव्दारे या नामनिर्देशनाला अनुमती देत आहे आणि माझी निवड झाल्यास, ----- नगरपरिषदेच्या ----- समितीचा सभापती म्हणून कार्य करण्याची तयारी दर्शवित आहे.

दिनांक :

(उमेदवाराची सही)

(नामनिर्देशनपत्रे स्वीकारण्यासाठी नियुक्त केलेल्या अधिका-याने भरावयाचे)

* सूचकाने/उमेदवाराने दाखल केलेल्या

नामनिर्देशनपत्राचा अनुक्रमांक ----- (वेळ) ----- (दिनांक)-----

दिनांक

(अधिका-याची सही)

* जे लागू नसेल ते खोडावे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

फ. ब. खान
शासनाचे उपसचिव